CRITERII DE EVALUARE A CALITĂȚII ȘI EFICIENȚEI ACTIVITĂȚII INSPECȚIEI JUDICIARE

EVALUATION CRITERIA OF THE QUALITY AND EFFICIENCY OF THE JUDICIAL INSPECTION ACTIVITY

CZU: 347.97/.99:35.072.6

Summary

The scope of the present paper is to synthetize, based on pertinent international standards and on the legal doctrine, certain evaluation criteria of the quality and efficiency of the judicial inspection activity, in order to value judicial self-governance on the dimension of improving the overall activity of Justice as a public service, as a protector and guarantor of Human Rights. Judicial inspection bodies, in the conceptual approach of the investigation, are those entities – exponents of the Judiciary, but different from Councils for the Judiciary, that exercise competencies in the area of disciplinary liability of judges and in the area of verification of organizational activity of courts. The research is focused on an analysis of three evaluation criteria – professional, operational and institutional (without pretending them to be exhaustive), each of them being represented by certain indicators. Qualitative and efficient activity of the judicial inspection body have an essential contribution in the process of reformation and of consolidation of Justice in the conditions of contemporary society.

Keywords*: judicial inspection, Justice as a public service, quality, efficiency, human rights, judicial self-governance*

Introducere

Valoarea organului de inspecție judiciară în derularea procesului complex de consolidare a Justiției este substanțială. Întrucât lucrările de inspecție judiciară sunt orientate, în special, spre responsabilizarea judecătorilor și eficientizarea activității instanțelor de judecată, este necesar activitatea inspecției judiciare însăși să corespundă unor criterii de calitate și de eficiență, din perspectiva încadrării sale în mecanismele de bună autoguvernare judecătorească, axate, pe

de o parte, pe protecția independenței judiciare și, pe de altă parte, pe garantarea Drepturilor Omului, ca beneficiar al serviciului public al Justiției.

Scopul prezentului studiu constă în sintetizarea, în baza standardelor internaționale pertinente și a doctrinei juridice, a unor criterii de evaluare a calității și eficienței activității organului de inspecție judiciară, în vederea valorificării autoguvernării judecătorești pe dimensiunea eficientizării de ansamblu a activității Justiției ca serviciu public, protector și garant al Drepturilor Omului.

Întru atingerea scopului, sunt propuse spre realizare următoarele obiective: 1) studiul lucrărilor științifice care abordează chestiunea calității și eficienței Justiției, din perspectiva posibilității de a implica organul de inspecție judiciară în procesul de măsurare a acestor indicatori (de calitate și/sau de eficiență); 2) ilustrarea esenței indicatorilor de calitate și de eficiență în raport cu activitatea organului de inspecție judiciară; 3) sintetizarea impactului activității calitative și eficiente a organului de inspecție judiciară asupra calității și eficienței de ansamblu a Justiției; 4) argumentarea indispensabilității obținerii indicatorilor de calitate și eficiență în activitatea organului de inspecție judiciară din perspectiva valorificării Justiției ca serviciu public și mijloc de protecție, restabilire și garantare a Drepturilor și Libertăților Fundamentale al Omului.

Abordări conceptuale privind natura organului de inspecție judiciară, locul și rolul său în sistemul judiciar.

Prezenta cercetare este axată pe aspecte de organizare și de funcționare a organului de inspecție judiciară în abordare conceptuală de entitate cu competențe în sfera verificării activității organizatorice a instanțelor de judecată și în cea a disciplinei judiciare, respectiva entitate fiind reprezentată de un organ din cadrul sistemului autoguvernării judecătorești, independent din punct de vedere operațional. Din acest punct de vedere, în limbajul *Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE)*, organul de inspecție judiciară reprezintă acea comisie disciplinară, parte a sistemului de autoguvernare judecătorească, dar diferită de Consiliul Justiției, investită cu dreptul punerii în practică a procedurii disciplinare [1, par.64]. Consecvent, în limbajul *Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (CEPEJ)*, inspecțiile judiciare pot interveni în procesul măsurării calității Justiției prin intermediul sistemelor de măsurare statistică, prin identificarea și analiza ariilor de calitate în interiorul „procesului de producție" în instituțiile judiciare [2, par.20].

Modelul național al Inspecției Judiciare și modelul Inspecției Judiciare a României se încadrează în limitele abordărilor conceptuale trasate, ceea ce

va justifica analiza instituției inspecției judiciare prin prisma reglementărilor normativ-juridice în vigoare în sistemele juridice menționate, coroborate cu conținutul standardelor internaționale în domeniu.

Realizarea obiectivelor

Studiul lucrărilor științifice care abordează chestiunea calității și eficienței Justiției, din perspectiva posibilității de a implica organul de inspecție judiciară în procesul de măsurare a acestor indicatori (de calitate și de eficiență).

Există destul de multe studii științifice, cu grad diferit de complexitate, cu accente și orientări distincte, care abordează subiectul calității, eficienței și performanței Justiției în general. În prezenta cercetare vom invoca, prioritar, argumentele autorilor care abordează subiectul din perspectiva posibilității de a implica organul de inspecție judiciară în procesul de măsurare a respectivilor indicatori (de calitate, eficiență și performanță a Justiției).

Astfel, pornind de la abordările conceptuale privind funcționalitatea organului de inspecție judiciară, constatăm că acesta se poate manifesta pe multiple dimensiuni, care, la rândul lor, prezintă valoare deosebită în contextul sporirii calității, eficienței și performanței Justiției. Printre acestea menționăm:

- *verificarea calității sistemelor judiciare*, acestea, în opinia autorului ***Jean-Paul Jean*** (2007) desemnând anturajul organizațional și funcțional al judecătorului [3, p.30];

- *controlul bunei gestionări și al bunei funcționări al instituțiilor judiciare*, această din urmă formă de control urmând a fi exercitată, potrivit lui ***Benoît Frydman*** (2007), nu de o jurisdicție, nu de un serviciu guvernamental sau de executiv, ci de Consiliile Superioare ale Justiției sau ale Magistraturii [4, 28];

- *verificarea gradului de orientare a instanțelor de judecată spre utilizatorii săi* și de adaptare la necesitățile lui, organul de inspecție judiciară încadrându-se în percepția sistemelor de monitorizare și de evaluare apreciate de președintele CEPEJ în perioada ianuarie 2015 – decembrie 2018, ***Georg Stawa*** (2014), ca fiind capabile să faciliteze sporirea eficienței Justiției și calitatea lucrului furnizat de curți [5, p.35];

- *verificarea activității manageriale la nivelul instanțelor de judecată*, aspectul dat fiind argumentat prin prisma recunoașterii impactului puternic al aptitudinilor manageriale ale Președinților instanțelor de judecată asupra performanței instanței, remarcat de ***Adam Blisa*** și ***David Kosar*** (2018), în contextul reliefării rolului major al acestora în exercitarea guvernării judecătorești [6];

- *promovarea respectării de către judecători a normelor de etică și disciplină judiciară*, latura morală și integritatea judecătorilor fiind considerate repere indispensabile ale unei Justiții calitative și eficiente: ***A.D. Tatarova*** (2015) consideră latura morală a judecătorului, deopotrivă cu profesionalismul, condiții determinante în promovarea și protejarea independenței Autorității Judecătorești [7]; în lumina *Cadrului Internațional pentru Excelența Curților* (2013), unul dintre aspectele importante în abordarea calității și căutarea excelenței este dacă se ține cont de nevoile și percepțiile utilizatorilor curții, ceea ce înseamnă că trebuie întreprinse măsuri nu doar cu referire la nivelul de satisfacție în raport cu rezultatul procedurii judiciare, ci și cu referire la genul de satisfacție resimțită de părți, martori, avocați în raport cu felul în care au fost tratați de judecător sau de personalul instanței [8, par.3.1.5];

- *prevenirea corupției judiciare*, pornind de la faptul că procedurile disciplinare reprezintă un mecanism de reglementare important în combaterea corupției [9, par.30], iar organul de inspecție judiciară are un rol substanțial în desfășurarea acestor proceduri; axiologia organului de inspecție judiciară este cu atât mai accentuată, cu cât acesta, fiind parte a autoguvernării judecătorești, este în măsură a contribui la implementarea unor mecanisme de fortificare a integrității și de prevenire a oportunităților pentru corupție între membrii Magistraturii, fără a prejudicia independența judiciară – garantarea independenței judiciare fiind o exigență inerentă luptei cu corupția judiciară (***Guşcina N.A.*** (2016) [10, p.158]).

Cert este că domeniile în care poate interveni organul de inspecție judiciară, prin activități de analiză, verificare și control, reflectă starea de lucruri în mediul profesional al judecătorilor, atât cu referire la modul de organizare a activităților în cadrul instanțelor de judecată, cât și cu referire la relațiile care se stabilesc între judecători, între judecători (cu sau fără funcții manageriale) și personalul instanțelor de judecată, între judecători (cu sau fără funcții manageriale) și utilizatorii instanțelor de judecată, prin prisma gradului de respectare de către judecători a normelor de etică și disciplină judiciară. Deducem, astfel, că, pentru a fi capabil să exercite analize, verificări și controale în respectivele domenii, însuși organul de inspecție judiciară trebuie să corespundă unor criterii de calitate și de eficiență. Întrucât standarde universale, prestabilite de evaluare a performanței inspecției judiciare nu există, le vom sintetiza din perspectivă doctrinară, pornind de la locul și rolul său în sistemul judiciar. Astfel, identificăm criteriile: *profesional, operațional și instituțional.*

Ilustrarea esenței indicatorilor de calitate și de eficiență în raport cu activitatea organului de inspecție judiciară.

Criteriul profesional este raportat mai degrabă la inspectori judiciari individual, nu la organul de inspecție judiciară ca entitate și include repere precum: pregătirea teoretică; experiența practică; activitatea de (auto)instruire; implicarea în activitate didactică, științifică și de cercetare; integritatea inspectorilor judiciari.

Pregătirea teoretică **ș**i *experiența practică* urmează a fi evaluate la candidații pentru funcția de inspector judiciar, care ar trebui să demonstreze interesul profesional în obținerea funcției. Cerințele care se înaintează candidaților la funcția de inspector judiciar trebuie să includă aspecte care fac referință la gradul de pregătire teoretică (prin solicitare de a anexa acte de studii, acte confirmative de participare la sesiuni specifice de instruire profesională) și practică (prin solicitare de a anexa acte privind activitatea profesională exercitată până la momentul lansării în concursul pentru funcția de inspector judiciar). O scrisoare de motivare a candidatului, în care acesta să precizeze atuurile sale, să descrie abilitățile sale practice, care ar fi utile și necesare în contextul exercitării funcției de membru al Inspecției Judiciare, ar fi binevenită.

În realitate, aspectele enunțate sunt examinate la momentul depunerii de către candidatul la funcția de inspector judiciar a setului de acte solicitate, potrivit procedurii. Spre exemplu, în contextul *sistemului juridic al Republicii Moldova*, candidatul la funcția de inspector judiciar va depune la Consiliul Superior al Magistraturii o cerere de participare la concurs, anexând un set de acte, printre care și acte justificative ale pregătirii profesionale în aspect teoretic și practic: curriculumul vitae, copia diplomei de licență, copia carnetului de muncă, referință de la serviciu sau de la ultimul loc de muncă [11, pct.3.4 lit.b), d), f), i)].

O abordare distinctă ar trebui să existe în privința candidatului la o funcție de conducere în cadrul organului de inspecție judiciară. Or, acesta ar trebui să demonstreze inclusiv abilități de conducător (capacitate de a organiza activitatea de muncă în colectiv, de a asigura coeziunea echipei, de a elabora și implementa strategii și politici interne, de a asigura politicile de comunicare cu alți subiecți, de a exercita controale, de a-și asuma responsabilități etc.).

Dacă legislația națională nu înaintează condiții specifice candidatului la funcția de inspector judiciar principal (acesta fiind desemnat în funcție de Consiliul Superior al Magistraturii, din rândul inspectorilor judiciari [12, pct.3.1 lit.b)]), atunci *legislația României* este suficient de detaliată la acest subiect. Astfel, Inspecția Judiciară a României este condusă de un inspector-șef – judecător, numit prin concurs organizat de Consiliul Superior al Magistraturii, ajutat de un inspector-șef adjunct - procuror, desemnat de inspectorul-șef [13, art.65 alin. (2)]. Candidații la funcția de inspector-șef urmează să prezinte un proiect privind

exercitarea atribuțiilor specifice funcției, urmând a fi evaluate: competențele manageriale, gestiunea eficientă a resurselor, capacitatea de a-și asuma decizii și responsabilități, competențele de comunicare și rezistența la stres. Susținerea proiectului este transmisă în direct pe pagina de internet a Consiliului Superior al Magistraturii [14, art.4 alin.(2), art. 10 alin. (1), (4)]. Desemnarea inspectorului-șef adjunct, la rândul său, se realizează printr-o procedură de selecție în cadrul căreia candidații susțin un interviu cu inspectorul-șef, pe baza proiectului managerial specific postului [15, art.4 alin.(2), art. 10 alin. (1), (4)].

Faptul evaluării competențelor inerente funcției manageriale chiar la etapa concursului de desemnare în funcție a inspectorului-șef și, respectiv, a adjunctului său – în sistemul juridic al României - reflectă o abordare a fenomenului din perspectivă calitativă. Mai mult, în același sistem juridic atât inspectorii judiciari cu funcții de execuție, cât și inspectorii care fac parte din echipa de conducere a Inspecției Judiciare sunt supuși unei evaluări anuale: inspectorii judiciari cu funcție de execuție – prin prisma criteriilor de eficiență, calitatea activității, integritate, comunicare, participare la alte activități din aria de competență; inspectorii judiciari din echipa de conducere – și prin prisma criteriilor privind capacitatea de conducere și organizare, capacitatea de control, capacitatea de coordonare, capacitatea decizională și asumarea răspunderii, comportamentul și comunicarea, integritatea [16, art.2].

Recunoaștem că, organizațional, Inspecția Judiciară a României este una complexă, în comparație cu Inspecția Judiciară națională, ceea ce justifică și abordări normativ-juridice mai detaliate. Totuși, la organizarea de către Consiliul Superior al Magistraturii al Republicii Moldova a concursului pentru ocuparea funcției de șef al Inspecției Judiciare, s-ar putea prelua practica stabilită în sistemul juridic al României cu privire la verificarea capacităților de conducere și control, precum și a rezistenței la stres. Or, în condițiile în care organul de inspecție judiciară este independent din punct de vedere funcțional și, potrivit legii, exercită verificări și controale în domenii particulare de manifestare a Justiției, pregătirea psihologică și abilitățile manageriale ale inspectorului judiciar principal sunt inerente exercitării funcției la un nivel înalt de performanță.

(Auto)instruirea continuă are un rol esențial în menținerea și perfecționarea profesionalismului inspectorilor judiciari **și** pune bazele a ceea ce numim *integritate*. Capacitatea de (auto)instruire este esențială în fortificarea continuă a abilităților teoretice și practice aferente activității profesionale în sfera autoguvernării judecătorești și, potrivit prof. univ. ***Andrei Negru*** (2012), ar trebui evaluată chiar la etapa concursului de desemnare în funcție [17, p.24].

Întru promovarea comunicării profesionale, a interdisciplinarității instruirilor, a schimbului util de cunoștințe, este încurajată organizarea formării continue care să includă toate nivelurile sistemului judiciar și crearea unui mediu în care membrii diverselor ramuri și niveluri ale sistemului să se întâlnească și să facă schimb de experiență [18, par.36, 37 alin.(vi)].

(Auto)instruirea trebuie să fie un element *sine-qua-non* al naturii profesionistului în sfera Justiției, ținând cont inclusiv de „colosala semnificație educativă" a activității profesionale a juriștilor [19, p.15]. Toți actori sistemului judiciar […] trebuie să fie instruiți corespunzător în ceea ce privește codul lor de etică și standardele de conduită, legislația națională și internațională privind corupția, standardele internaționale privind exercitarea corespunzătoare a funcțiilor și legislația internațională privind drepturile omului […][20, par.67]. Specificul activității inspectorului judiciar presupune chiar necesitatea perfecționării cunoștințelor în arii teoretice și practice destul de vaste, precum: organizarea sistemului judiciar, funcționarea instituțiilor judiciare, etica și disciplina judiciară, managementul organizațiilor, tehnologii informaționale, integritatea judiciară, corupția judiciară, specificul activității de control etc. Respectivele domenii depășesc obiectul de cercetare strict al științelor juridice, fiind o dovadă certă a caracterului multidisciplinar, dar și interdisciplinar al substratului teoretic și empiric al activității de inspecție judiciară. O atare stare de lucruri prezumă necesitatea demonstrării constante de către inspectorii judiciari a capacității reale de a se implica în activități de instruire și de autoinstruire, în vederea fortificării cunoștințelor și abilităților existente și a asimilării unor cunoștințe și abilități noi. Prin valorificarea cunoașterii din perspectivă interdisciplinară și a metodologiei interdisciplinare, inspectorii judiciari s-ar alinia parcursului de redimensionare a științei dreptului – știință complexă, care necesită tratare „prin relaționare pe intern și cu alte domenii, în exterior" [21, p.268] - și ar valida ceea ce prof. univ. ***Rodica Ciobanu*** (2019) numește un profil integrator, ce reunește teorii sau discipline și este capabil să identifice soluții sau, cel puțin, să pună în prim-plan analiza unor aspecte ale practicilor sociale explicate insuficient [22, p.455]. Până la urmă, „interdisciplinaritatea" este „un teren fertil pentru inovații teoretice și soluții practice" [23, p.279].

*Gradul de implicare a inspectorilor judiciari în activitate didactică, **ș**tiin**ț**ifică **ș**i de cercetare* reprezintă un alt indicator al dedicării profesionale a inspectorilor judiciari **ș**i are un rol esențial în ceea ce unii autori numesc *management al cunoștințelor* [24]. În activitatea cotidiană – de *verificare și control* exercitate în domenii specifice de manifestare a Justiției - inspectorii judiciari sunt puși în situația de a acționa și a adopta decizii cu impact important asupra organizării

judecătorești și asupra carierei magistraților. Sporirea și consolidarea calității și eficienței respectivelor acțiuni și decizii este posibil de realizat doar pe fundalul unei activități de cercetare consecvente și conștiente a fenomenului juridic. Iar rezultatele cercetărilor și efectivitatea lor, din punct de vedere aplicativ, pot fi evaluate prin activitate de *analiză si sinteză* – care este parte inerentă a activității de inspecție judiciară. Exercitarea atribuțiilor funcționale reflectă transpunerea în practică a cunoștințelor acumulate în procesul cercetării științifice și implică, deopotrivă, problematizarea, redefinirea problemelor, găsirea soluțiilor, generalizarea, argumentarea etc. Concluziile formulate ca urmare a operațiunilor logice și a metodelor enumerate pot fi transpuse în publicații de mare valoare pentru profesioniști din lumea juridică (și nu numai), sub formă de: articole științifice, comunicări în cadrul conferințelor științifice, monografii, note de curs, materiale didactice etc. Esențial este ca, „trăirile, gândurile, ideile și opiniile pe care autorul dorește să le transmită prin intermediul operei sale […] să stea sub semnul moderației, respectând restricțiile impuse de statutul profesional" [25, p.21].

Evident, la nivelul național al fiecărui sistem juridic, statul – care tinde să devină ceea ce academicianul ***Guceac Ion*** numește stat inovațional, preocupat de dezvoltarea durabilă a societății („[î]n forma cea mai simplă, inovațional poate fi considerat statul care promovează inovațiile la nivel național, contribuind, astfel, la creșterea substanțială a capacităților inovatoare, la toate nivelurile de organizare a statului") [26, p.58] - este cel care trebuie să ofere membrilor organului de inspecție judiciară suficiente garanții care să încurajeze în rândul acestora activitatea de didactică, științifică și creativă. Acestea ar trebui să fie atât de ordin material (remunerare decentă, proporțională muncii prestate; acordare de stimulente financiare pentru activitate de cercetare), cât și de ordin organizatoric (ajustarea volumului de muncă la capacitatea reală de exercitare a lucrărilor într-un mod calitativ și eficient, ajustarea numărului de inspectori judiciari la volumul de muncă, crearea anturajului comunicațional stimulativ la nivelul întregului sistem de autoguvernare judecătorească, promovarea cercetării și a comunicării profesionale drept veritabile dimensiuni valorice). Oferirea garanțiilor de natură organizatorică este, în opinia noastră, un indicator al unei bune guvernanțe judiciare, un rol substanțial în acest proces revenind sistemului judiciar în integralitatea sa (inclusiv sistemului de autoguvernare judecătorească).

Integritatea profesională. Un alt aspect al laturii profesionale a inspectorului judiciar – exponent al unei entități cu atribuții de control din cadrul Autorității Judecătorești – este *integritatea profesională.* Acesta este un principiu fundamental pentru Magistratură și prezumă nu doar stăpânirea de către reprezentanții

Magistraturii a unui nivel avansat de cunoștințe teoretice și abilități practice, ci și demonstrarea zilnică, constantă a unei conduite etice și chiar – constată prof. univ. ***Elena Aramă*** (2019) – a bunului simț: „[…] revenirea tuturor juriștilor la bunul simț poate conduce la reabilitarea puterii judecătorești în ochii justițiabililor, la sporirea încrederii generale în activitatea de justiție, la ameliorarea climatului democratic în țară" [27, p.47].

Potrivit prof. univ. ***Johnathan Soeharno*** (2010), domeniul integrității reflectă acea „tensiune specifică între caracterul profesional al fiecărui funcționar și responsabilitatea externă a profesiei sale", integritatea fiind „virtuozitate în sine – […] la […] nivel profesional" [28, p.77, 78], dovadă nu doar a unei pregătiri teoretice și practice solide, ci și a unui nivel avansat de cultură și de conștiință juridică. „[D]oar cunoștințele nu sunt suficiente pentru dezvoltarea culturii juridice […]. Sunt destul de relevante exemplele când cunoștințele juridice ample nu împiedică indivizii să evite și să încălce flagrant normele de drept […]. O importanță deosebită în formarea culturii juridice o are atitudinea față de drept, exprimată în diferite orientări valorice" [29, p.9]. Pentru fiecare funcționar public cultura juridică reprezintă un nivel de posedare a profesiei, un nivel de pregătire specială […]. Îmbinarea laturii juridice cu latura morală a culturii contribuie esențial la realizarea funcțiilor sociale și a orientările umaniste ale statului" [30, p.226]. „[N]eajunsurile culturii juridice facilitează abuzurile și excesele de putere, face posibilă eludarea răspunderii pentru activitatea desfășurată" [31, p.13]. Astfel, ținând cont de valoarea sa intrinsecă, integritatea ar trebui evaluată atât la etapa numirii în funcția de inspector judiciar, cât și pe parcursul întregului mandat de exercitare a funcției. Abordarea sănătoasă ofertă de centralitatea integrității ca o preocupare morală este și o soluție împotriva corupției judiciare [32, p.151].

În acest sens, spre exemplu, *legislația Republicii Moldova* stipulează că reputația ireproșabilă, care include și aspectul de integritate (prin interpretarea prevederilor Legii cu privire la statutul judecătorului [33, art. 6 alin. (4)]), este o exigență impusă candidaților la funcția de inspector judiciar [34, art. 7^1 alin. (3)]. Principiul integrității trebuie să ghideze conduita inspectorilor judiciari pe întreaga durată de exercitare a mandatului, prin prisma obligației de a respecta Codul de etică al judecătorului [35, pct.3.15 lit.e)] (care consacră integritatea, ca principiu și normă etică în raport cu conduita profesională, alături de alte principii, precum: independența, imparțialitatea, profesionalismul, corectitudinea, colegialitatea, confidențialitatea și transparența [36, art.2, 5]).

Exigența bunei reputații este impusă și de *legislația României* (prin coroborarea prevederilor Legii privind Consiliul Superior al Magistraturii [37,

art.70 alin. (1)] și ale Legii privind statutul judecătorilor și procurorilor [38, art. 14 alin. (2), art.31 alin. (1)]). Integritatea este unul dintre criteriile evaluate în contextul verificării îndeplinirii de către inspectorii judiciari a standardelor de performanță profesională (alături de eficiență, calitatea activității, comunicare și participare la alte activități din aria de competență) [39, art.2 alin. (1)].

Generalizare. Raportat la activitatea inspectorilor judiciari, criteriul profesional este inerent procesului de măsurare a performanței individuale a inspectorilor judiciari, dar și a performanței organului de inspecție judiciară, ca entitate. Or, în opinia noastră, în condițiile societății informaționale contemporane, aflată într-o dinamică fără precedent și însetată de găsirea echilibrului între inovație și stabilitate, între eficiență și calitate, trebuie de investit în Om și în capacitatea lui de a redefini probleme și de a redimensiona valori. Sistemul judiciar, similar altor sisteme instituționalizate implicate în realizarea actului de guvernare, ar trebui să se focuseze pe protecția prioritară a Omului ca valoare – atât cu referire la profesioniștii care exercită nemijlocit actul de guvernare (prin creare de condiții optime pentru manifestare profesională plenară, eficientă și calitativă), cât și cu referire la utilizatorii serviciilor publice oferite de sistemul respectiv (întrucât, de gradul de satisfacție al utilizatorilor depinde, în mare măsură, nivelul de credibilitate a sistemului – în contextul prezentului studiu – a sistemului judiciar).

Criteriul operațional vizează întreaga activitate desfășurată cu ocazia efectuării lucrărilor de inspecție și cuprinde repere precum: recunoașterea independenței funcționale a organului de inspecție judiciară; desfășurarea lucrărilor de inspecție în mod independent și imparțial; respectarea independenței judiciare și a autorității lucrului judecat; motivarea actelor de inspecție judiciară.

Autonomia operațională reprezintă o trăsătură inerentă funcționării calitative a fiecărui element al Magistraturii, fie că este vorba de întregul sistem judiciar (care trebuie să fie independent în structura trihotomică a puterii de stat), fie că este vorba de instanțe de judecată, judecători sau sistemul autoguvernării judecătorești. Autonomia operațională este o categorie similară independenței funcționale, fără de care Magistratura în ansamblul său este de neconceput. Și se manifestă atât în exterior (în raport cu exponenți ai legislativului, ai executivului, în raport cu anumite grupuri politice, grupuri private, grupuri de interese etc.), cât și în interior (între diferiți exponenți ai Magistraturii). Ierarhia, în sistemul judiciar, se poate manifesta organizatoric (spre exemplu, judecătorii ce activează în cadrul unei instanțe nu sunt subordonați Președintelui respectivei instanțe în ce privește procesul jurisdicțional și exercitarea actului de justiție, dar, similar

altor lucrători ai instanței, sunt obligați să respecte regulile privind disciplina muncii instituite la nivel de instanță) și procedural (prin exercitarea căilor de atac a hotărârilor judecătorești sau a actelor adoptate în exercitarea autoguvernării judecătorești), nu și funcțional (manifestarea ierarhiei în aspect funcțional ar conduce la erodarea independenței judiciare însăși). În sistemul judiciar „[c] ontrolului ierarhic i se opune interviziunea, modalitate de a schimba experiența între colegi și de a învăța examinând situații și probleme individuale în cadrul unui grup" [40, p.54]. Interviziunea se dovedește a fi un instrument interesant în sporirea calității Justiției [41, p.10].

Pe aceeași lungime de undă, considerăm că și organul de inspecție judiciară trebuie să se bucure de independență funcțională, indiferent de specificul său organizațional, la baza acestei independențe funcționale fiind comunicarea profesională, în cele mai variate forme de manifestare. Mai exact, organul de inspecție judiciară și, respectiv, inspectorii judiciari, trebuie să fie liberi în exercitarea lucrărilor și în adoptarea actelor de inspecție judiciară, influențele și/sau presiunile din exterior sau din interior fiind inadmisibile. Și acest lucru ar trebui să fie valabil atât în situația în care Inspecția Judiciară este o structură cu personalitate juridică distinctă în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii (cum este cazul sistemului juridic al României [42, art. 65 alin. (1)]), cât și atunci când este un organ specializat al Consiliului Superior al Magistraturii, neavând personalitate juridică distinctă (cum este cazul sistemului juridic al Republicii Moldova [43, art.7 alin. (1) lit.d), art. 7^1 alin.(1)]). Important este ca independența operațională să fie garantată prin lege. În asemenea condiții, considerăm că recunoașterea expresă, la nivel normativ, a autonomiei funcționale a Inspecției Judiciare naționale [44, Art. III pct.4)] a constituit un moment crucial în consolidarea capacităților și imaginii sale, în calitate de organ de analiză, verificare și control în domenii specifice de manifestare a Justiției.

Desfășurarea lucrărilor de inspecție în mod independent și imparțial rezultă din esența autonomiei funcționale a organului de inspecție judiciară și din faptul că exigența de imparțialitate în sine este un element invariabil al calității Justiției [45, p.132]. De regulă, independența și imparțialitatea inspectorilor judiciari sunt consacrate expres la nivel normativ-juridic, sub formă de principii de activitate și îndatoriri statutare (în sistemul juridic al Republicii Moldova [46, pct. 1.1, 2.3, 3.15 lit.a), e)]; în sistemul juridic al României [47, art. 2 alin.(2), art. 7; 48, art.78 alin. (2); 49, Art.2 alin. (3)]).

Rolul instituționalizării în anumite sisteme juridice a inspecțiilor judiciare rezidă în necesitatea desfășurării unor controale sistematice – planificate și/

sau inopinate, tematice (ordinare) și/sau complexe – în modul de organizare și de funcționare a instanțelor de judecată și de respectare de către magistrați a normelor de etică și disciplină judiciară. Asemenea forme de control au tangență directă cu activitatea instanțelor de judecată, cu activitatea și conduita judecătorilor, încadrându-se în conceptul de control intern, exercitat de o entitate din cadrul Magistraturii, în vederea demonstrării capacității de autopurificare și de autoperfecționare a sistemului judiciar prin mecanisme proprii, de autoguvernare judiciară. Un atare control prin natura sa trebuie să fie exercitat într-un mod independent și imparțial, garanții, în acest sens, urmând a fi institute la nivel normativ-juridic.

Respectarea independenței judiciare și a autorității lucrului judecat sunt alte principii fundamentale în raport cu activitatea de inspecție judiciară. Măsurarea performanței prin intermediul activității inspecțiilor judiciare nu trebuie să implice verificarea pe fond a hotărârilor judecătorești și nici a calității intrinseci a acesteia [50, par.21], independența fiind o cerință fundamentală care permite judecătorilor să apere democrația și drepturile omului [51, par.10].

În desfășurarea lucrărilor de inspecție judiciară, se permite verificarea acelor aspecte care sunt în jurul contururilor hotărârii judecătorești și ar putea reduce riscurile calității slabe a acesteia. O atare abordare metodologică, propusă de Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției, poate fi aplicată unui număr vast de elemente ale Justiției ca serviciu, care sunt complementare procesului decizional însuși [52, par.22].

Independența judiciară (cu referire la puterea judecătorească, la instanțe de judecată și la judecători individuali) constituie fundamentul statului de drept și este consacrat la nivel normativ-juridic (inclusiv la nivel de Constituție) în majoritatea sistemelor juridice. Totuși, menționează ***Feld L.P.*** și ***Voigt S.*** (2003), nu este suficient a scrie despre independența judiciară în acte juridice, existând multiple variabile de măsurare a acesteia – *de jure* și *de facto* [53, p.23]. Într-o manieră apropiată se expune academicianul ***Ion Guceac***: „[…] este un lucru declararea acestor valori [fundamentale ale democrației] și cu totul altceva punerea lor în aplicare, crearea de condiții pentru ca acestea, reflectându-se prin prisma activității cotidiene a indivizilor, să pătrundă în conștiința omului și să îmbrace forma unor valori personalizate" [54, p.81]. Prin urmare, este imperios ca independența judiciară să persiste în fiecare element și la fiecare etapă a procedurilor judiciare. De aici și importanța majoră a stabilirii prin lege a unor limite de desfășurare a lucrărilor de inspecție judiciară – limite pe care inspectorii judiciari ar trebui să le integreze în activitatea profesională prin prisma unui înalt

nivel de cultură și de conștiință juridică. Astfel încât independența judiciară și autoritatea lucrului judecat să fie respectate ca valori supreme ale statului de drept și trăsături inerente ale serviciului public al Justiției, orientat spre protecția și garantarea Drepturilor Omului.

Acte de inspecție judiciară motivate. Un alt aspect al funcționalității organului de inspecție judiciară și dovadă certă a desfășurării unei activități de control - deopotrivă eficientă și calitativă - reprezintă actele de inspecție judiciară, care trebuie să fie motivate. Motivarea este operațiunea administrativă prin care se expun considerentele care justifică emiterea unui act administrativ individual. În motivare se indică temeiurile esențiale de drept și de fapt pe care le-a luat în considerare autoritatea publică pentru decizia sa. Motivarea completă a unui act administrativ individual cuprinde motivarea în drept și motivarea în fapt. Motivarea completă este obligatorie, este parte integrantă a actului administrativ individual și condiționează legalitatea acestuia [55, art. 118 alin. (1) - (3)].

Limbajul ar trebui să corespundă anumitor exigențe: pe de o parte, se impune utilizarea unor termeni juridici, a unor categorii specifice activității judiciare, inclusiv preluarea unor formulări exprese din textele de lege, în special la etapa motivării *de jure* a actelor de inspecție judiciară; pe de altă parte, activitatea de inspecție judiciară este desfășurată în contextul bunei guvernanțe judiciare, focusate pe respectarea prioritară a Drepturilor Omului, ceea ce înseamnă că atenție sporită urmează de acordat asigurării accesibilității actelor de inspecție judiciară, din punctul de vedere al clarității de ansamblu a conținutului și al simplității enunțurilor. Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ) s-a expus asupra avantajelor asigurării clarității hotărârilor judecătorești – acestea fiind valabile și în raport cu claritatea actelor de inspecție judiciară. Astfel, motivarea în scris a hotărârii ar trebui să corespundă cerințelor de claritate, precizie și concizie, fiind preferată redactarea într-un limbaj accesibil non-profesioniștilor [56, par.166].

Prin asigurarea accesibilității și clarității actelor de inspecție judiciară sporește însăși imaginea și credibilitatea publică a inspecției judiciare, dar și a autoguvernării judecătorești în general. Iar încrederea publică în sistem, la rândul său, prezumă un grad înalt al calității Magistraturii [57, p.5].

Generalizare. Specificul funcționalității organului de inspecție judiciară constituie esența funcției de autocontrol a Magistraturii. Din aceste considerente, stabilirea unor exigențe stricte, fundamentate juridic, față de activitatea de inspecție judiciară reprezintă o particularitate a unei Justiții aflate în proces

continuu de consolidare, în tendința de a dobândi acel statut definit de ***prof. univ. Andrei Negru*** (2011, 2012) drept Justiție consolidată - „o justiție cu statut bine determinat, caracterizat printr-o dinamică de dezvoltare coroborată cu dinamica de dezvoltare a societății contemporane" [58, p.53], dar și „prin calitate […], eficiență" și „intoleranța față de abaterile de la idealul de justiție" [59, p.23].

Criteriul instituțional. Un alt criteriu de măsurare a calității și eficienței organului de inspecție judiciară este cel instituțional, la care pot fi atribuite repere precum: componență, transparență, politici și strategii de comunicare.

În ce privește *componența organică a inspecției judiciare*, diferite sisteme juridice au abordat chestiunea din perspective la fel de diferite: unele au optat pentru compoziții pure (în sensul desemnării inspectorilor judiciari doar din rândul judecătorilor), altele au optat pentru compoziții mixte (în sensul desemnării inspectorilor judiciari din rândul judecătorilor și a reprezentanților societății civile). Spre exemplu, în *sistemul juridic al României*, Direcția de inspecție pentru judecători (compartiment din cadrul Inspecției Judiciare cu atribuții de analiză, verificare și control privind activitatea instanțelor, activitatea profesională și conduita judecătorilor) este alcătuită exclusiv din judecători [60, art. 4 alin. (3) lit.a)].

Modelul național (al *Republicii Moldova*) de organizare a Inspecției Judiciare este diferit, prin faptul că inspectorii judiciari nu pot fi desemnați din rândul judecătorilor în funcție. Mai exact, în funcția de inspector judiciar poate fi aleasă persoana care deține diploma de licențiat în drept sau echivalentul acesteia, cu o vechime în specialitatea juridică de cel puțin 7 ani și o reputație ireproșabilă […] și care nu a exercitat funcția de judecător pe parcursul ultimilor 3 ani [61, art. 7^1 alin. (3)].

Cu toate că niciuna dintre formele de organizare a entității cu atribuții de inspecție judiciară – sub aspectul componenței substanțiale – nu reflectă axioma unei activități calitative și eficiente de inspecție judiciară, existând multiple variabile de natură a influența respectiva activitate, considerăm că formula legislativă actuală de stabilire a componenței Inspecției Judiciare naționale nu este una potrivită (când facem mențiunea cu privire la formula legislativă actuală, avem în vedere că până recent candidații la funcția de inspector judiciar puteau fi selectați inclusiv din rândul judecătorilor [62, pct.3.4] - norma juridică invocată fiind, la moment, abrogată).

Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) statuează că, pentru a evita conflicte de interese, ar trebui ca, în primă instanță, procedura disciplinară în privința unui judecător, când nu ține de competența unui tribunal

disciplinar, să fie pusă în practică de o comisie disciplinară formată, în mod substanțial, din judecători aleși de egalii lor, diferiți de membrii Consiliului Justiției, cu posibilitatea unui recurs în fața unei instanțe judiciare superioare [63, par.63, 64]. Selectarea inspectorilor judiciari din rândul judecătorilor este justificată și prin prisma valorii activității empirice a acestei categorii de profesioniști. „[N]imeni nu cunoaște mai bine imperfecțiunile justiției naționale decât profesioniștii în domeniu, care […] sunt cointeresați de noi transformări și soluționări ale unor probleme de activitate profesională" [64, p.90]. „Anume judecătorii, prin manifestările lor de activism social, vor fi capabili, sub aspect psihologic și profesional, de a identifica fenomenele nedorite, lipsite de diligență, imparțialitate și profesionalism și de a contribui la înlăturarea definitivă a lor" [65, p.22].

Promovarea unei componențe mixte a organului cu atribuții de inspecție judiciară are și anumite atuuri. Pe de o parte, prin desemnarea inspectorilor judecători din rândul judecătorilor, acestora din urmă li se oferă posibilitatea participării nemijlocite în anumite activități specifice de autoguvernare judecătorească (în special când este vorba de exercitarea unor competențe în procedura disciplinară). Pe de altă parte, admiterea reprezentanților societății civile în componența unui organ de control al Magistraturii îi conferă un plus de credibilitate, cel puțin la nivel de aparență. „Încadrarea societății civile în procesul de realizare a autoadministrării judecătorești este privită, pe bună dreptate, drept un factor-cheie pentru realizarea reformei justiției naționale și asigurarea transparenței procesului decizional de autoadministrare". Reprezentanții societății civile se pot manifesta și pe segmentul „elabor[ării] și promov[ării] unor proiecte de acte legislative în domeniu, care ar contribui la perfecționarea bazei legislative și normativ-juridice a organizării și activității justiției independente" [66, P.30, 33].

În contextul subiectului abordat, este accentuat doar faptul că membrii judecători trebuie să fie majoritari, din punct de vedere numeric și că desemnarea membrilor non-judecători din rândul

Transparența este un criteriu de măsurare a calității și eficienței activității inspecției judiciare, conexiunea acesteia cu încrederea publică fiind foarte strânsă. Transparența rămâne a fi o provocare pentru Magistratură, care este considerat cel mai închis și mai puțin accesibil dintre ramurile statului. Transparența este un principiu fundamental pentru promovarea integrității și trebuie să fie prezentă în întregul sistem judiciar […][67, par.79].

Deși o mare parte a activității inspecției judiciare este și trebuie să fie

confidențială, în scopul asigurării unei protecții juridice sporite judecătorilor (cum ar fi cazul fazelor incipiente ale procedurilor disciplinare [68, par.17], scopul urmărit fiind cel de protejare a independenței judiciare [69, par.17] și a reputației judecătorilor [70, p.74]), anumite aspecte, totuși, urmează a fi dezvăluite publicului. Prima cale de a face instituțiile judiciare accesibile este de a introduce măsuri generale de informare a publicului despre activitatea curților [71, par.10]. În acest sens, publicarea de către organul de inspecție judiciară a actelor de control, a planurilor și rapoartelor de activitate, organizarea audienței cetățenilor sunt elemente importante ale transparenței.

Este o tendință firească, în democrațiile contemporane, autoritățile publice să manifeste deschidere. Buna guvernanță este guvernanța axată pe Drepturile Omului. Iar Omul, societatea, sunt capabili a evalua calitatea și eficiența serviciilor publice în măsura în care acestea sunt accesibile, transparente. *Spune ce faci, fă ce spui și arată că tu faci ceea ce spui!* În asemenea manieră ***Georg Stawa*** (2014) abordează transparența, ca una din principalele probleme ale succesului [72, p.36], transparența contribuind la acceptarea socială a Magistraturii însăși [73, p.171].

Lucrările de inspecție judiciară – indiferent care ar fi natura și întinderea lor, acestea variind de la un sistem juridic la altul - nu sunt desfășurate întru servirea interesului Magistraturii, ci în contextul manifestării Justiției în sens larg, în calitate de serviciu public – monopol de stat [74, p.174-175]. Ele sunt desfășurate întru servirea interesului social general, prin implementarea de către Magistratură a unui sistem intern de autocontrol. Prin transparentizarea prudentă a activității inspecției judiciare (*prudentă*, în sensul că o bună parte a lucrărilor de inspecție judiciară este și trebuie să rămână confidențială, pentru a proteja independența judiciară, reputația judecătorilor, după caz), autoritățile statale demonstrează preocuparea firească pentru investirea cu caracter public a acelor elemente ale serviciilor publice care urmează a fi apreciate de membrii societății, ca destinatari finali. Atunci când gradul de transparență este suficient de înalt, astfel ca utilizatorii serviciului public să fie capabili să-i înțeleagă esența și să găsească răspunsuri la întrebările care îi frământă, se poate conta și pe un nivel adecvat – înalt – al calității serviciului, prin prisma percepției sociale. Potrivit Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (CEPEJ), calitatea justiției poate fi înțeleasă nu doar cu referire la calitatea hotărârilor judecătorești și la aspecte cheie specifice furnizării serviciilor judiciare, dar și cu referire la toate aspectele care sunt relevante pentru buna funcționare a sistemului Justiției, evaluate, de obicei, prin percepția utilizatorilor. Și, chiar dacă măsurarea percepției utilizatorilor în sfera Justiției nu înseamnă că Justiția ar trebui administrată în vederea satisfacerii

așteptărilor utilizatorilor (existând obiective și constrângeri instituționale care trebuie luate în considerație la administrarea Justiției) [75, par.16, 17], iar percepția socială, la rândul său, nu este un indicator de maximă obiectivitate, rolul său în fortificarea și menținerea imaginii și credibilității publice a serviciului Justiției este indiscutabil.

În aceeași ordine de idei, atenție deosebită în consolidarea încrederii publice în Justiție ar trebui acordată politicilor și strategiilor de comunicare implementate la nivelul fiecărei instituții a sistemului, inclusiv la nivelul organului de inspecție judiciară. Și, atunci când invocăm oportunitatea elaborării și implementării unor strategii de comunicare, avem în vedere ceea ce a statuat Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ) la acest subiect: instituțiile judiciare nu-și pot îmbunătăți comunicarea pur și simplu, ad-hoc, indiferent de scop. Dimpotrivă, comunicarea ar trebui să fie parte a unei strategii generale și ar trebui să informeze publicul despre activitatea judiciară în ansamblu, să țină cont de mijloacele disponibile de comunicare (tehnologii, instrumente conexe), să definească auditoriul țintă pentru fiecare tip de comunicare (publicul în general, media specializată, judecători și procurori, politicieni, avocați, studenți, părți în proces), să identifice soluții în care fiecare grup țintă are nevoie să primească informație, precum și să definească mesajul pe care Autoritatea Judecătorească vrea să-l transmită [76, par. 2, 4.2-4.10].

Politicile și strategiile de comunicare pot fi examinate cel puțin din două unghiuri de vedere: 1) pe interior – reflectând formele de comunicare între inspectori judiciari; 2) comunicarea publică – având tangență directă cu principiul transparenței în activitatea organului de inspecție judiciară.

Cel dintâi aspect – de implementare a politicilor și strategiilor de comunicare în cadrul organului de inspecție judiciară – oglindește gradul și nivelul de interacțiune profesională a inspectorilor judiciari, nemijlocit în procesul de activitate ori în procesul de cercetare științifică, didactică, care este aferent procesului efectiv de muncă. Rolul decisiv în elaborarea și implementarea acestor politici revine, evident, conducerii organului de inspecție judiciară.

Cel de-al doilea aspect – de comunicare publică – vizează gradul de relaționare a organului de inspecție judiciară cu alți subiecți în activitatea operațională obișnuită, în vederea respectării regulilor de procedură (în context, conduita etică fiind relevantă), dar și gradul de asigurare a transparenței instituționale generale (reflectarea în mijloacele de informare în masă).

Generalizare. Cu titlu de generalizare, reiterăm relevanța criteriului instituțional în evaluarea calității și eficienței activității de inspecție judiciară,

prin prisma reperelor analizate (componență, transparență, politici și strategii de comunicare). Asigurarea transparenței instituționale, propagarea unor strategii consecvente de comunicare în interior și în exterior, manifestarea spiritului deschis și activ al unei echipe de inspectori judiciari selectați pe bază de merit, din rândul profesioniștilor în sfera justiției (în context, accentuăm că inspectorii judiciari ar trebui selectați și desemnați în funcție inclusiv din rândul judecătorilor [77]) sunt în măsură a spori performanța organului de inspecție judiciară și de a consolida credibilitatea sa publică.

Sintetizarea impactului activității calitative și eficiente a organului de inspecție judiciară asupra calității și eficienței de ansamblu a Justiției.

Nu există definiții universale privind calitatea Justiției și nici metodologii transnaționale de măsurare a ei [78, par.14]. Totuși, pot fi identificate criterii în baza cărora calitatea și eficiența Justiției pot fi măsurate și unele criterii cad sub incidența analizelor, verificărilor și/sau controalelor exercitate prin intermediul lucrărilor de inspecție judiciară. Exemple de astfel de criterii ar fi: calitatea procesului judiciar; conduita judecătorilor în timpul și în afara orelor de muncă; integritatea judiciară; activitatea managerială a președintelui instanței; activitatea judecătorilor; activitatea compartimentelor funcționale ale instanțelor de judecată, performanța serviciilor judiciare; orientarea instanțelor spre utilizatori; datele statistice (privind activitatea judecătorilor și a instanțelor); comunicarea judiciară etc. Analiza, verificarea și controlul exercitat prin intermediul lucrărilor de inspecție judiciară în domeniile enunțate se încadrează în metodologia de măsurare a calității Justiției recomandată de *Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ)*, fără a se înțelege că scopul acestor activități ar fi eliberarea unui certificat de calitate. Scopul metodologiei este de a asigura respectarea regulilor și obligațiilor aplicabile Magistraturii, a cadrului constituțional și european, având consecințe atât pentru evaluarea profesională, cât și în contextul acțiunii disciplinare [79, par.20]. La rândul său, noțiunea de *calitate a Justiției* nu trebuie înțeleasă ca sinonim pentru *productivitatea* sistemului judiciar, pur și simplu; o abordare calitativă trebuie să vizeze mai degrabă capacitatea sistemului de a corespunde cerinței de justiție, în conformitate cu scopurile generale ale sistemului juridic [80, par.42].

Intervenind în domenii precum etica și disciplina judiciară, verificarea activității organizatorice a instanțelor de judecată (acestea fiind limitele abordărilor conceptuale trasate în prezentul studiu), organul de inspecție judiciară își aduce aportul în procesul complex de eficientizare și de consolidare a Justiției. Consecvent, prin desfășurarea unor investigații primare în procedura

disciplinară judiciară, organul de inspecție judiciară se implică direct pe segmentul responsabilizării judecătorilor. Iar corolarul puterilor și al încrederii conferite de societate judecătorilor constă în faptul că trebuie să existe anumite mijloace de a trage judecătorii la răspundere și chiar de a-i înlătura din funcție în cazuri de comportament necorespunzător atât de grav încât să justifice o asemenea măsură, răspunderea disciplinară fiind unul dintre aceste mijloace (alături de răspunderea penală și răspunderea civilă) [81, par. 51]. „Independența magistratului nu exclude necesitatea responsabilizării acestuia în realizarea actului de justiție" [82, p.22]. Dimpotrivă, instaurarea unei independențe reale a Justiției și implementarea unor mecanisme sistemice de atragere la răspundere juridică a magistraților, constituie obiective speciale ale procesului de consolidare a Justiției [83].

Verificările exercitate de inspecțiile judiciare pe dimensiuni care relaționează cu etica și disciplina judiciară pot contribui la sporirea calității de ansamblu a Justiției, felul în care judecătorii tratează utilizatorii instanțelor fiind un indicator important în măsurarea calității Justiției: încrederea publică în instanță este un indicator al eficienței acesteia, iar încrederea publică se bazează în mod substanțial pe felul în care utilizatorii instanțelor sunt tratați de către judecători [84, par.3.1.5].

Verificările și controalele exercitate în sfera activității organizatorice a instanțelor de judecată, la fel sunt în măsură a spori calitatea Justiției, din perspectiva unui serviciu public. Potrivit *Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (2018)*, calitatea și eficiența Justiției depind de eficiența curților, activitatea cărora trebuie orientată spre utilizatorii săi, în acest mod contribuind la menținerea statului de drept și la susținerea bunei guvernări. Existența sistemelor de calitate și a standardelor de calitate pentru sistemul judiciar, pentru instanțele de judecată și pentru judecători individuali, precum și organizarea monitorizării la nivel național și internațional sunt elemente-cheie în îmbunătățirea calității serviciului public furnizat de sistemul judiciar justițiabililor și societății în ansamblu [85, p.222, 223, 227].

Justificarea indispensabilității obținerii indicatorilor de calitate și eficiență în activitatea organului de inspecție judiciară din perspectiva valorificării Justiției ca serviciu public și mijloc de protecție, restabilire și garantare a Drepturilor și Libertăților Fundamentale al Omului.

Ținând cont de impactul major al inspecțiilor judiciare asupra calității și eficienței de ansamblu a Justiției, considerăm că și activitatea organului de inspecție judiciară trebuie să corespundă unor criterii clare de calitate și de

eficiență. Criteriile analizate în prezentul studiu – profesional, operațional și instituțional (fără a pretinde că au caracter exhaustiv) – ar putea sta la baza evaluării performanței organului de inspecție judiciară. O Magistratură se poate bucura de un nivel înalt de performanță doar atunci când fiecare element al său este capabil să respecte anumiți indicatori de eficiență și de calitate.

Autoritatea Judecătorească în ansamblu este responsabilă de realizarea funcției de autocontrol la nivel de sistem, prin autopurificarea și autoperfecționarea constantă a acestuia. Și, în realizarea acestei funcții, trebuie implicate entități exponente ale Magistraturii (întru exercitarea autoguvernării judiciare și respectarea independenței Justiției), activitatea căreia corespunde unui grad înalt de performanță. Până la urmă, autopurificarea și autoperfecționarea sistemului judiciar nu reprezintă scop în sine, ci urmăresc realizarea unui scop social general: Justiția este un serviciu public [86, par.6] și furnizează servicii publice; concomitent, Justiția este și protectorul și garantul Drepturilor și Libertăților Omului și, „prin calitatea și eficiența sa", este „un indiciu determinatoriu al independenței și suveranității statului […]"[87, p.50]. La fel, susținem opinia academicianului ***Ion Guceac***, care afirmă că „este de datoria noastră să recunoaștem că niciunul dintre obiectivele majore, de primă necesitate, cu care se confruntă țările noastre, nu poate fi realizat fără asigurarea drepturilor și libertăților cetățenilor" [88, p.79]. Din perspectiva unei atare abordări, indispensabilitatea obținerii indicatorilor de calitate și eficiență în activitatea organului de inspecție judiciară este justificată.

Concluzii generale

Cu titlu de concluzie generală, menționăm că succesul unei organizații ce furnizează servicii publice are la bază multipli factori, care necesită evaluare corelativă și complexă. În accepțiune foarte vastă, aceștia se referă la: organizare instituțională, principii funcționale, resurse umane, resurse materiale, credibilitate socială. În prezentul studiu am sintetizat felul în care formula succesului poate funcționa în raport cu activitatea organului de inspecție judiciară, în vederea valorificării autoguvernării judecătorești pe dimensiunea eficientizării de ansamblu a activității Justiției ca serviciu public, protector și garant al Drepturilor Omului. A fost analizată esența criteriului profesional, operațional și a celui instituțional. Studiul nu a fost axat pe argumentarea rolului substanțial al resurselor materiale necesar a fi investite în menținerea și fortificarea unui serviciu public al Justiției calitativ și eficient, acest aspect fiind amintit doar tangențial. În schimb, au fost prezentate argumente privind indispensabilitatea creării condițiilor favorabile pentru sporirea credibilității serviciului public al Justiției în percepție socială, prin formarea în cadrul organului de inspecție judiciară a unei echipe cu o bună

pregătire teoretică și practică, cu o conduită integră, care să fie capabilă să exercite obiectiv, imparțial, independent și cu demnitate funcții de analiză, verificare și control în domenii specifice de manifestare a Justiției.

Menționând despre calea spre succes în raport cu activitatea organului de inspecție judiciară, accentuăm că acest set de criterii analizate în prezenta lucrare nu este exhaustiv și nici nu este în măsură a garanta acel succes în termeni absoluți și imuabili. Pentru că, pe de o parte, cum se schimbă valorile sociale, așa se schimbă și determinantele încrederii, ceea ce poate alimenta și consolida încrederea publică într-un anumit moment istoric, într-o anumită jurisdicție, poate să nu fie potrivit sau suficient ulterior [89, p.27]. Iar pe de altă parte, „[…] schimbarea organizării nu servește la nimic dacă sistemul de valori este în derivă" [90, p.54].

Prin urmare, Magistratura are menirea de a se ocupa constant de sporirea performanței întregului sistem și a fiecărui element în parte (cu referire la judecători, instanțe de judecată, organe de autoguvernare judecătorească), prin îmbunătățirea în aceeași manieră – constantă - a unui număr cât mai mare de indicatori – de calitate și de eficiență. Aceasta este chintesența procesului de reformare veritabilă a Justiției și de consolidare a ei, în calitate de putere de stat, serviciu public, protector și garant al Drepturilor Omului.

Referințe bibliografice:

1. Avizul nr. 10(2007) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de miniștri al Consiliului Europei referitor la Consiliul Justiției în serviciul societății. Strasbourg, 21-23 noiembrie 2007. Disponibil: https://rm.coe.int/1680747da0#_ftn15

2. Measuring the Quality of Justice (Măsurarea Calității Justiției), Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ). Strasbourg, 07.12.2016. Disponibil: https://rm.coe.int/european-commission-for-the-efficiency-of-justice-cepej-measuring-the-/1680747548

3. Jean J.P. La qualité des décisions de justice au sens du Conseil de l'Europe (Calitatea hotărârilor judecătorești în sensul Consiliului Europei). În: La Qualité des décisions de la justice. Etudes réunies par Pascal Mbongo. 2007, p.30-48. Disponibil: https://rm.coe.int/la-qualite-des-decisions-de-justice-etudes-reunies-par-pascal-mbongo-p/16807882a6

4. Frydman B. L'évolution des critères et des modes de contrôle de la qualité des décisions de justice (Evoluția criteriilor și a modurilor de control a calității hotărârilor judecătorești). În: La Qualité des décisions de la justice. Etudes réunies

par Pascal Mbongo. 2007, p.18-29. Disponibil: https://rm.coe.int/la-qualite-des-decisions-de-justice-etudes-reunies-par-pascal-mbongo-p/16807882a6

5. Stawa G. Improving Efficiency in court administration: From bureaucratical static to active court management and leadership (Îmbunătățirea eficienței în administrarea instanțelor: De la statica birocratică la administrare activă a instanțelor și leadership). În: Contemporary Court Administration: Key Element for Judicial Reform (Conference Book). 23-24 October, Chisinau, Republic of Moldova, p.34-36. Disponibil: http://crjm.org/wp-content/uploads/2015/04/Cont-court-admin-2014.pdf

6. Blisa, A., Kosař, D. Court Presidents: The Missing Piece in the Puzzle of Judicial Governance (Președinții de instanțe: Piesa lipsă în puzzle-ul guvernanței judiciare). În: *German Law Journal, 19*(7), 2018, p. 2031-2076. Disponibil: doi:10.1017/S2071832200023324.

7. Татарова А. Д. Правовые гарантии реализации принципа самостоятельности судебной власти (Garanții juridice ale realizării principiului independenței puterii judecătorești). În: *Современное право*, Новый индекс, Москва, N.7, 2015.

8. International Framework for Court Excellence (Cadrul Internațional pentru Excelența Curților). International Consortium on Court Excellence. 2nd Edition, March 2013. Disponibil: http://www.courtexcellence.com/~/media/Microsites/Files/ICCE/The%20International%20Framework%202E%202014%20V3.ashx

9. Avizul Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni CCJE 21(2018) Prevenirea corupției în rândul judecătorilor, 09.11.2018, Zagreb. Disponibil: https://rm.coe.int/avis-no-21-du-ccje-en-roumain/168093ed29

10. Гущина Н. А. Независимость судей как предпосылка справедливого и беспристрастного правосудия (Independența judecătorilor ca o condiție prealabilă a unei justiții echitabile și imparțiale). În: *Журнал российского права*, N.5, 2016, p.151-159. Disponibil: https://cyberleninka.ru/article/n/nezavisimost-sudey-kak-predposylka-spravedlivogo-i-bespristrastnogo-pravosudiya/viewer

11. Regulamentul cu privire la organizarea, competența și modul de funcționare a inspecției judiciare, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 506/24 din 13 noiembrie 2018. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.13-21, din 18.01.2019. În vigoare din 18.02.2019. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=112154&lang=ro

12. Regulamentul cu privire la organizarea, competența și modul de funcționare a inspecției judiciare, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 506/24 din

13 noiembrie 2018. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.13-21, din 18.01.2019. În vigoare din 18.02.2019. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=112154&lang=ro

13. Legea privind consiliul Superior al Magistraturii, nr.317 din 01.07.2004. În: Monitorul Oficial al României, 01.09.2012, nr.628. Disponibil: http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/64942

14. Regulamentul privind organizarea și desfășurarea concursului pentru numirea în funcție a inspectorului-șef al Inspecției Judiciare. Aprobat prin Hotărârea CSM nr.1074 din 03.12.2018. În: Monitorul Oficial al României, 10.12.2018, nr.1047. Disponibil: http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/208623

15. Regulamentul de organizare și funcționare a Inspecției Judiciare. Aprobat prin Ordinul nr. 134 din 10.12.2018. În: Monitorul Oficial al României, 11.12.2018, nr.1049. Disponibil: http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/208780

16. Anexa la Regulamentul de organizare și funcționare a Inspecției Judiciare. aprobat prin Ordinul nr. 134 din 10.12.2018. În: Monitorul Oficial al României, 11.12.2018, nr.1049. Disponibil: http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/208780

17. Negru A. Aprecieri de esență a principiului consolidării justiției. În: *Legea și viața*, noiembrie 2012, p.20-25. Disponibil: http://www.legeasiviata.in.ua/archive/2012/11-md/11-md.pdf

18. Avizul nr. 4 (2003) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri privind formarea inițială și continuă specifice judecătorilor la nivel național și european. CCJE. Strasbourg, 27 noiembrie 2003. Disponibil: https://rm.coe.int/1680747cfc

19. Costachi Gh. Valoarea juristului și a științei juridice în statul de drept. În: *Legea și viața*, septembrie 2019, p.14-22. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/j_nr_file/Legea%20si%20Viata_9-1_2019.pdf

20. Report of the Special Rapporteur on the independence of judges and lawyers (Raport al Raportorului Special asupra independenței judecătorilor și avocaților). A/67/305, UN DOC, 13.08.2012. Disponibil: https://undocs.org/pdf?symbol=en/A/67/305

21. Ciobanu R. Valorificarea perspectivei interdisciplinare în analiza sistemului social normativ. În: Materialele conferinței Integrarea tradițiilor filosofice în societatea bazată pe cunoaștere, 7-8 noiembrie 2019, p.240-293. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/240-293.pdf

22. Ciobanu R. The Interdisciplinary Perspective in The Analysis The Normative Social System. În: Materialele conferinței Integrarea tradițiilor filosofice în societatea bazată pe cunoaștere, 7-8 noiembrie 2019, p.453-455. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/453-455.pdf

23. Ciobanu R. Valorificarea perspectivei interdisciplinare în analiza sistemului social normativ. În: Materialele conferinței Integrarea tradițiilor filosofice în societatea bazată pe cunoaștere, 7-8 noiembrie 2019, p.240-293. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/240-293.pdf

24. Taal S., Van der Velde M., Langbroek P. M. Reducing Unwarranted Disparities: The Challenge of Managing Knowledge Sharing between Judges. În: *International Journal for Court Administration,* Vol. 6, No. 2, 2014, p. 76-79. Disponibil: http://doi.org/10.18352/ijca.150

25. Manea T. Creațiile artistice ale magistraților: libertatea de exprimare și obligația de rezervă impusă acestora". În: *Revista Institutului Național al Justiției*. Nr.1(36) 2016, p.19-21. Disponibil: https://www.inj.md/sites/default/files/17/19_21_%20Creatiile%20artistice%20ale%20magistratilor_libertatea%20de%20exprimare%20si%20obligatia%20de%20rezerva%20impusa%20acestora.pdf

26. Guceac I. Integrarea europeană și statul inovațional – condiții primordiale pentru dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova. În: materialele conferinței științifice Perspectivele și problemele integrării în spațiul european al cercetării și educației, p.56-66. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/57199

27. Aramă E. Interpretarea juridică: de la elemente juridice și politice la bun simț. În: materialele conferinței științifice Statul, securitatea și drepturile omului în condițiile societății informaționale 2019, 13-14 decembrie 2018, Chișinău, p.41-47. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/41-47_14.pdf

28. Soeharno J. Este integritatea magistraților o normă? O analiză a conceptului de integritate judiciară în Anglia și Olanda. În: *Revista Forumul Judecătorilor,* nr. 2/2010, p.64-82. Disponibil: http://www.forumuljudecatorilor.ro/wp-content/uploads/Art-5-Forumul-judecatorilor-nr-2-2010-2.pdf

29. Costachi Gh., Cozma D. Securitatea persoanei prin prisma culturii juridice a funcționarului public. În: *Revista Națională de Drept*. Nr.7, 2017, Chișinău, p.8-13. Disponibil: https://uspee.md/wp-content/uploads/2019/04/RND-nr.-7-2017.pdf

30. Акимова, Т.И. Современные тенденции формирования правовой культуры государственных гражданских служащих. В: Социально-

экономические явления и процессы, nr. 1, 2013, p.226-231. Disponibil: https://cyberleninka.ru/article/n/sovremennye-tendentsii-formirovaniya-pravovoy-kultury-gosudarstvennyh-grazhdanskih-sluzhaschih/viewer

31. Costachi Gh., Cozma D. Securitatea persoanei prin prisma culturii juridice a funcționarului public. În: *Revista Națională de Drept*. Nr.7, 2017, Chișinău, p.8-13. Disponibil: https://uspee.md/wp-content/uploads/2019/04/RND-nr.-7-2017.pdf

32. Okiri, F. O., Ngugi, L. W., Wandayi, J. O. Strengthening Integrity & Preventing Corruption in the Judiciary in Kenya (Fortificarea integrității și prevenirea corupției în sistemul judiciar al Kenyei). În: *Beijing Law Review*, nr.10, 2019, p.131-152. Disponibil: https://doi.org/10.4236/blr.2019.101008

33. Legea cu privire la statutul judecătorului, nr.544-XIII din 20.07.1995. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 26.10.1995, nr.59-60. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120875&lang=ro#

34. Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, nr.947-XIII din 19.07.1996. În: Monitorul Oficial a Republicii Moldova, 03.10.1996, nr.64. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120592&lang=ro

35. Regulamentul cu privire la organizarea, competența și modul de funcționare a Inspecției Judiciare. Aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii, nr.506/24 din 13.11.2018. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 18.01.2019, nr.13-21. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=112154&lang=ro

36. Codul de etică și conduită profesională al judecătorului. Aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a Judecătorilor, nr.8 din 11.09.2015 (modificată prin Hotărârea AGJ nr.12 din 11.03.2016). Disponibil: https://www.csm.md/files/Acte_normative/Codul_de_etica_al_judecatorului.pdf

37. Legea privind Consiliul Superior al Magistraturii, nr.317 din 01.07.2004. În: Monitorul Oficial al României, 01.09.2012, nr.628. Disponibil: http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/64942

38. Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor, nr.303 din28.06.2004. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.09.2005, nr.826. Disponibil: http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/64928

39. Regulamentul de organizare și funcționare a Inspecției Judiciare. aprobat prin Ordinul nr. 134 din 10.12.2018. În: Monitorul Oficial al României, 11.12.2018, nr.1049. Disponibil: http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/208780

40. Alt E. Calitatea hotărârilor judecătorești. În: *Revista Forumul Judecătorilor*,

nr. 2/2009, p. 52-56. Disponibil: http://www.forumuljudecatorilor.ro/wp-content/uploads/Art-7-Forumul-judecatorilor-nr-2-2009.pdf

41. CEPEJ(2019)15/6 December 2019, Breaking up judges' isolation - Guidelines to improve the judge's skills and competences, strengthen knowledge sharing and collaboration, and move beyond a culture of judicial isolation (Spargerea izolării judecătorilor – Instrucțiuni de îmbunătățire a abilităților și competențelor judecătorilor, de fortificare a schimbului de cunoștințe și a colaborării și de trecere dincolo de cultura izolării judiciare). Disponibil: https://rm.coe.int/cepej-2019-15-en-knowledge-sharing/16809939e4

42. Legea privind Consiliul Superior al Magistraturii, nr.317 din 01.07.2004. În: Monitorul Oficial al României, 01.09.2012, nr.628. Disponibil: http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/64942

43. Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, nr. 947-XIII din 19 iulie 1996. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 22.01.2013, nr. 15-17. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120592&lang=ro

44. Legea pentru modificarea unor acte legislative, nr.137 din 19.07.2018. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 19.10.2018, nr.398-399. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=105496&lang=ro

45. Jeuland E. La prise en compte de la notion de qualité dans la mesure de la performance judiciaire. : La qualité : une notion relationnelle (Luarea în considerație a noțiunii de calitate în măsurarea performanței judiciare: Calitatea: o noțiune relațională). [Rapport de recherche] 12.15, Université Paris 1 Panthéon Sorbonne, GIP Mission de Recherche Droit & Justice. 2015, 222 p. Disponibil: https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-01220557

46. Regulamentul cu privire la organizarea, competența și modul de funcționare a Inspecției Judiciare. Aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii, nr.506/24 din 13.11.2018. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 18.01.2019, nr.13-21. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=112154&lang=ro

47. Regulamentul privind normele pentru efectuarea lucrărilor de inspecție de către Inspecția Judiciară. Aprobat prin Hotărârea nr.1027 din 15.11.2012. În: Monitorul Oficial al României, 29.11.2012, nr.802. Disponibil: http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/177801

48. Legea privind Consiliul Superior al Magistraturii, nr.317 din 01.07.2004. În: Monitorul Oficial al României, 01.09.2012, nr.628. Disponibil: http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/64942

49. Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor, nr.303 din28.06.2004. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 13.09.2005, nr.826. Disponibil: http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/64928

50. Measuring the Quality of Justice (Măsurarea Calității Justiției). Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ). Strasbourg, 07.12.2016. Disponibil: https://rm.coe.int/european-commission-for-the-efficiency-of-justice-cepej-measuring-the-/1680747548

51. Avizul Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni CCJE 18(2015) „Poziția puterii judecătorești și relația ei cu celelalte puteri al statului în democrația modernă", 16.11.2015, Londra. Disponibil: https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016805a4c79

52. Measuring the Quality of Justice (Măsurarea Calității Justiției). Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ). Strasbourg, 07.12.2016. Disponibil: https://rm.coe.int/european-commission-for-the-efficiency-of-justice-cepej-measuring-the-/1680747548

53. Feld L. P., Voigt S. Economic Growth and Judicial Independence: Cross Country Evidence Using a New Set of Indicators (Creșterea economică și independența judiciară: dovezi interstatale folosind un nou set de indicatori). În: *CESifo Working Paper*, No. 906, 2003, Center for Economic Studies and ifo Institute (CESifo), Munich. 42 p. Disponibil: http://hdl.handle.net/10419/76285

54. Guceac I. Constituționalismul și statul de drept în Republica Moldova. Realități și perspective. În: *Revista de Știință, Inovare, Cultură și Artă Akademos*, nr.3(46), 2017, p.78-85. Disponibil : https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/78_85_Constitutionalismul%20si%20statul%20de%20drept%20in%20Republica%20Moldova.%20Realitati%20si%20perspective.pdf

55. Codul Administrativ al Republicii Moldova, nr. 116 din 19.07.2018. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 24.01.2003, nr.6-8. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=122610&lang=ro#

56. Ghidul privind comunicarea cu media și publicul pentru instanțe și procuraturi. Adoptată la cea de-a 31 adunare plenară a Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (CEPEJ), Strasbourg, 3-4 decembrie 2018 (CEPEJ(2018)15). Disponibil: https://rm.coe.int/cepej-2018-15-en-communication-manual-with-media/16809025fe

57. Checklist for promoting the quality of justice and the courts (Lista de verificare pentru promovarea calității justiției și a curților). Adoptată de Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ) la cea de-a 11-a adunare plenară.

Strasbourg, 2-3 iulie 2008. Disponibil : https://rm.coe.int/european-commission-for-efficiencyof-justice-cepej-checklist-for-promo/16807475cf

58. Negru A. Valorificări teoretice și perspective praxiologice ale fenomenului justiției consolidate. În: *Legea și viața*, nr.11, 2012, p.52-58. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Valorificari%20teoretice%20si%20perspective%20praxiologice%20ale%20fenomenului%20justitiei%20consolidate.pdf

59. Negru A. Valorificarea capacității societății civile în procesul de reformare a justiției. În: *Revista Națională de Drept,* nr. 10-11, 2011, p.19-23. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Valorificarea%20capacitatii%20societatii%20civile%2019_23.pdf

60. Regulamentul de organizare și funcționare a Inspecției Judiciare. Aprobat prin Ordinul nr.134 din 10.12.2018. În: Monitorul Oficial al României, 11.12.2018, nr.1049. Disponibil: http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/208780

61. Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, nr.947-XVIII din 19.07.1996. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 03.10.1996, nr.64. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=122078&lang=ro#

62. Regulamentul cu privire la organizarea, competența și modul de funcționare a Inspecției Judiciare. Aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii, nr.89/4 din 29.01.2013. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 31.05.2013, nr.119-121. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=42945&lang=ro

63. Avizul nr. 10(2007) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei referitor la Consiliul Justiției în serviciul societății. Adoptat cu prilejul celei de-a 8-a reuniuni. Strasbourg, 21-23 noiembrie 2007. Disponibil: https://rm.coe.int/1680747da0

64. Negru A. *Consolidarea justiției în statul contemporan democratic*. Monografie. Universitatea de Stat din Moldova. Facultatea de Drept. Catedra Teoria și Istoria Dreptului. Chișinău, 2012. 239 p.

65. Negru A. Valorificarea capacității societății civile în procesul de reformare a justiției. În: *Revista Națională de Drept*, nr. 10-11, 2011, p.19-23. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Valorificarea%20capacitatii%20societatii%20civile%2019_23.pdf

66. Negru A. Josanu C. Încadrarea societății civile în procesul de autoadministrare a justiției realizat prin instituția Consiliului Superior al Magistraturii. În: *Revista Institutului Național al Justiției*, nr.2(52), 2020, p.30-33.

Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/30-33_18.pdf

67. Report of the Special Rapporteur on the independence of judges and lawyers lawyers (Raport al Raportorului Special asupra independenței judecătorilor și avocaților). A/67/305, UN DOC, 13.08.2012. Disponibil: https://undocs.org/pdf?symbol=en/A/67/305

68. Basic Principles on the Independence of the Judiciary (Principii fundamentale ale independenței justiției). Adoptate la al 7 – lea Congres al Națiunilor Unite referitor la Prevenirea Infracțiunilor și la Tratamentul Infractorilor, care a avut loc la Milano din 26 august până la 6 septembrie 1985 și aprobat prin rezoluțiile Adunării Generale 40/32 din 29 noiembrie 1985 și 40/146 din 13 decembrie 1985). Disponibil: https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/IndependenceJudiciary.aspx

69. Basic Principles on the Independence of the Judiciary (Principii fundamentale ale independenței justiției). Adoptate la al 7 – lea Congres al Națiunilor Unite referitor la Prevenirea Infracțiunilor și la Tratamentul Infractorilor, care a avut loc la Milano din 26 august până la 6 septembrie 1985 și aprobat prin rezoluțiile Adunării Generale 40/32 din 29 noiembrie 1985 și 40/146 din 13 decembrie 1985). Disponibil: https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/IndependenceJudiciary.aspx

70. Judicial Accountability. International standards on accountability mechanisms for judicial corruption and judicial involvement in human rights violations. Practitioners Guide No. 13. (Răspunderea judiciară. Standarde internaționale privind mecanismele de răspundere pentru corupție judiciară și implicarea judiciară în violarea drepturilor omului. Ghidul practicienilor nr.13). International Commission of Jurists, iunie 2016, 170 p. Disponibil https://www.icj.org/wp-content/uploads/2016/06/Universal-PG-13-Judicial-Accountability-Publications-Reports-Practitioners-Guide-2016-ENG.pdf

71. Avizul nr. 7 (2005) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind „Justiția și societatea", adoptată de către CCJE în cadrul celei de-a șasea reuniuni. Strasbourg, 23-25 noiembrie 2005. Disponibil: https://rm.coe.int/1680747c8a

72. Stawa G., Improving Efficiency in court administration: From bureaucratical static to active court management and leadership (Îmbunătățirea eficienței în administrarea instanțelor: De la statica birocratică la administrare activă a instanțelor și leadership). În: Contemporary Court Aadministration: Key Element for Judicial Reform (Conference Book). 23-24 October, Chisinau, Republic of Moldova, p.34-36. Disponibil: http://crjm.org/wp-content/

uploads/2015/04/Cont-court-admin-2014.pdf

73. Devlin R., Dodek A. Regulating Judges. Beyond Independence and Accountability (Reglementarea judecătorilor. Dincolo de independență și răspundere). Edward Elgar Publishing. Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA, 2016, 419 p. Disponibil: https://books.google.md/s?hl=ro&lr=&id=LhelDQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR1&dq=judicial+inspections,+judicial+councils&ots=SXPhUW9D7o&sig=BdAlbLPj8AeBO1dHHESWGQBYyoY&redir_esc=y#v=onepage&q=judicial%20inspections%2C%20judicial%20councils&f=false

74. Vedinaș V. Calitatea personalului din sectorul public – calitatea serviciilor de dezvoltare durabilă. Relații și corelații. În: *Analele Universității din București,* iulie-decembrie 2013-II, Editura C-H-Beck, p.173-183.

75. Measuring the Quality of Justice (Măsurarea Calității Jusitției), Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ). Strasbourg, 07.12.2016. Disponibil: https://rm.coe.int/european-commission-for-the-efficiency-of-justice-cepej-measuring-the-/1680747548

76. Ghidul privind comunicarea cu media și publicul pentru instanțe și procuraturi. Adoptată la cea de-a 31 adunare plenară a Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (CEPEJ), Strasbourg, 3-4 decembrie 2018 (CEPEJ(2018)15). Disponibil: https://rm.coe.int/cepej-2018-15-en-communication-manual-with-media/16809025fe

77. Creciun N. Excluderea dreptului judecătorilor în funcție de a accede în Inspecția Judiciară – mijloc de soluționare a conflictelor de interese sau subminarea esenței autoadministrării judecătorești. În: materialele conferinței științifice naționale cu participare internațională *Realități și perspective ale învățământului juridic național*, 01-02 octombrie 2019, Chișinău, 2020, p.212-220.

78. Measuring the Quality of Justice (Măsurarea Calității Jusitției), Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ). Strasbourg, 07.12.2016. Disponibil: https://rm.coe.int/european-commission-for-the-efficiency-of-justice-cepej-measuring-the-/1680747548

79. Measuring the Quality of Justice (Măsurarea Calității Jusitției), Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ). Strasbourg, 07.12.2016. Disponibil: https://rm.coe.int/european-commission-for-the-efficiency-of-justice-cepej-measuring-the-/1680747548

80. Avizul nr. 6 (2004) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri asupra procesului echitabil într-un

termen rezonabil și rolul judecătorilor în acest proces, luând în considerare mijloacele alternative de soluționare a disputelor. Strasbourg, 24 noiembrie 2004. Disponibil: https://rm.coe.int/1680747737

81. Avizul CCJE 3(2002) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei asupra principiilor și regulilor privind imperativele profesionale aplicabile judecătorilor și în mod deosebit a deontologiei, comportamentelor incompatibile și imparțialității,19.11.2002, Strasbourg. Disponibil: https://rm.coe.int/1680747bac

82. Manea T. Independența magistratului și răspunderea disciplinară a acestuia. Elemente de drept comparat. În*: Revista Institutului Național al Justiției*, 2014, nr. 4, p.22-24. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Independenta%20magistratului%20si%20raspunderea%20diosciplinarai.pdf

83. Negru A. Obiective ale procesului de consolidare a justiției contemporane,. În: Revista Institutului Național al Justiției, nr. 4(51)2019, p.39-45. Disponibil: https://www.inj.md/sites/default/files/39-45_3.pdf

84. International Framework for Court Excellence (Cadrul Internațional pentru Excelența Curților). International Consortium on Court Excellence. 2nd Edition, March 2013. Disponibil: http://www.courtexcellence.com/__data/assets/pdf_file/0013/7312/the-international-framework-2e-2014-v3.pdf

85. European Judicial Systems – Efficiency and Quality of Justice (Sisteme Judiciare Europene – Eficiența și Calitatea Justiției). CEPEJ Studies No.26, 2018, Edition (2016 data). Disponibil: https://rm.coe.int/rapport-avec-couv-18-09-2018-en/16808def9c

86. Avizul nr.18(2015) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni, Poziția puterii judecătorești și relația ei cu celelalte puteri ale statului în democrația modernă, Londra, 16.10.2015. Disponibil: https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016805a4c79

87. Negru A. Importanța activismului juridic profesional pentru justiția națională. În: materialele conferinței științifice *Statul, securitatea și drepturile omului în condițiile societății informaționale* 2019, 13-14 decembrie 2018, Chișinău, p.48-62. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/48-62.pdf

88. Guceac I. Constituționalismul și statul de drept în Republica Moldova. Realități și perspective. În: *Revista de Știință, Inovare, Cultură și Artă Akademos*, nr.3(46), 2017, p.78-85. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/78_85_Constitutionalismul%20si%20statul%20de%20drept%20in%20

Republica%20Moldova.%20Realitati%20si%20perspective.pdf

89. Devlin R., Dodek A. Regulating Judges. Beyond Independence and Accountability (Reglementarea judecătorilor. Dincolo de independență și răspundere). Edward Elgar Publishing. Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA, 2016, 419 p. Disponibil: https://books.google.md/o&lr=&id=LhelDQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR1&dq=judicial+inspections,+judicial+councils&ots=SXPhUW9D7o&sig=BdAlbLPj8AeBO1dHHESWGQBYyoY&redir_esc=y#v=onepage&q=judicial%20inspections%2C%20judicial%20councils&f=false

90. Alt E. Calitatea hotărârilor judecătorești. În: *Revista Forumul Judecătorilor*, nr. 2/2009, p.52-56. Disponibil: http://www.forumuljudecatorilor.ro/wp-content/uploads/Art-7-Forumul-judecatorilor-nr-2-2009.pdf